

SLOVENSKI NAROD

Izda vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 800 vrst a Din 3, večji inzerati petič vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflijeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Krivdorek dunajske arbitražne komisije:

Madžarska je dobila 90 odstotkov svojih zahtev

Razsodba Italije in Nemčije pomeni nov hud udarec češkoslovaški, ki so ji odvzeli najbogatejše pokrajine in ji pustili samo pasivne kraje — Madžarski prisojeno ozemlje mora izročiti v petih dneh

DUNAJ, 3. novembra. Sinoči ob 18. sta nemški zunanji minister Ribbentrop in italijanski zunanji minister Ciano objavila češkoslovaškemu zunanjemu ministru dr. Chvalkovskemu in madžarskemu zunanjemu ministru Kanyo naslednjo arbitražno razsodbo v sporu med Češkoslovaško in Madžarsko:

Ob 14. je bila prva konferenca zaključena, nakar sta se Ribbentrop in grof Ciano s svojimi ožjimi sodrušniki umaknili k posvetu. Ob 1. je bilo prirejeno v marmornih dvoranah skupno kosilo vseh delegacij, ob 18. pa sta Ribbentrop in grof Ciano pozvala češkoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega in madžarskega zunanjega ministra Kanyo ter jima sporočila naslednjo razsodbo:

V smislu prošnje, ki sta jo naslovili kr. madžarska vlada in vlada češkoslovaške republike na nemško in italijansko vlado, naj bi ti dve vladi potem arbitraže razpravljali o spornih vprašanjih, ki so nastala med kraljevino Madžarsko in Češkoslovaško republiko glede ozemlja, ki naj se odstopi Madžarski ter na osnovi not, ki so bile o tem izmenjane dne 30. oktobra 1938. med zainteresiranimi vladami, sta se danes sestala na Dunaju nemški zunanji minister Joachim von Ribbentrop in zunanji minister Nj. Vel. kralja Italije in cesarja Abesinije grof Galeazzo Ciano. Ko sta še enkrat izmenjala misli z madžarskim zunanjim ministrom dr. Františkom Chvalkovskim sta izdala naslednjo arbitražno razsodbo:

1. Kralji, ki se odedajo od češkoslovaške republike in odstopijo Madžarski, so obvezni v priloženem zemljevidu. Točna določitev meje na lico mesta je prepustena posebnim češkoslovaško-madžarski komisiji.

2. Evakuacija ozemlja, ki se s strani Češkoslovaške odstopi in ki ga zasede Madžarska, se prične 5. novembra 1938 in se mora končati 10. novembra 1938. Posebna madžarsko-češkoslovaška komisija bo takoj določila posamezne etape, po katerih se mora izvršiti evakuacija, odnosno zasedba. Ta komisija ima določiti tudi vse ostale modalitete.

3. Češkoslovaška vlada mora poskrbeti, da ostane ozemlje, ki se odstopi Madžarski, v rednem in normalnem stanju;

4. Vprašanja, ki nastanejo v zvezi s to odeditvijo ozemlja, zlasti vprašanje državljanstva in opelj, bo reševala posebna češkoslovaško-madžarska komisija;

5. Prav tako bo posebna češkoslovaško-madžarska komisija določila podrobnejše odredbe za zaščito oseb madžarske narodnosti, ki bodo ostale na češkoslovaškem ozemlju, kakor tudi glede zaščite oseb nemadžarske narodnosti, ki žive na ozemlju, ki se odstopi Madžarski. Ta komisija mora tudi poskrbeti za to, da se madžarskemu življu v Bratislavi zagotovi isti položaj, kakor ga imajo ostale tamonjske narodnostne skupine;

6. V kolikor bi nastale zaradi te odeditve ozemlja težkoče gospodarske in prometno-tehnične narave z ozemljem, ki ostane Češkoslovaški, mora madžarska vlada storiti vse, kar je v njeni moči, da se te težave odstranijo v soglasju s češkoslovaško vlado;

7. V kolikor bi se pojavile težave ali sum glede načina izvršitve te arbitražne razsodbe, se morata madžarska in češkoslovaška vlada o njih neposredno sporazumeti. Če pa v kakem vprašanju ne bi prišlo do sporazuma, morata določeno vprašanje predložiti v končno odločitev nemški in italijanski vladi.

vedelo za sklep arbitražnega razsodišča, sta predsednik slovaške vlade dr. Tiso in predsednik podkarpatske vlade msgr. Vološin izjavila, da ostanejo Slovaki in Rusi skupno s Čehi ter da hočejo z združenimi

močmi graditi boljše bodočnost. Stori bomo vse, da si uredimo svoje življenje v svojem skupnem domu tako, da bo češkoslovaška republika postala zares pravi dom treh bratskih slovenskih narodov.

Madžari triumfirajo

Imrezy se zahvaljuje Italiji, Nemčiji in Poljski za izkazano podporo in pomoč

BUDIMPEŠTA, 3. novembra e. Predsednik madžarske vlade Bela Imrezy je imel sredi ob 21.20 po radiu govor, v katerem je med drugim dejal:

Bratje Madžari! Odločitev je padla. Več sto tisoč Madžarov in skupaj z njimi vrli Slovaki, Rusini in Nemci, ki so več sto let delili z njimi dobro in zlo, se vračajo v tisočletno madžarsko državo. Komarno, Novi Zanky, Levice, Rimska Sobota, Rožnava, Berehovo, Mukačevo, Užhorod in Košice so zopet naši. V soboto krenejo naši vojaki na pot in čez nekaj dni bodo ponosno madžarske zastave pod zaščito naše vojske plapolale na naših novih mejah. V svečanem razpoloženju pozdravljamo naše mile brate, ki se vračajo v domovino po 20letnih mukah in junaški borbi. Odslej bodo z nami skupaj delali in se borili, da bo ta država postala čim lepša in srečnejša ter čim močnejša. Zahvaljujem se obenem prijateljskim velesilam, da sta vzeli nase težko nalogo odločitve z namenom, da v zvezi s preurejeno češkoslovaško državo ustvarita take življenjske

pogoje, ki bodo omogočili miren napredok. Ta naloga je bila težka in odgovornosti polna in zato jim je hvaležen vsak Madžar, čeprav nam niso mogli povrniti vsakega Madžara, ki živi na češkem ozemlju in tudi ne nekaterih zgodovinskih mest, ki bodo ostala izven novih meja. Toda to je bilo neizogibno, kajti odločitev sloni na etnografskih načelih, ki jih je postavila monakovska konferenca, mi pa smo se zavezali, da bomo brez ugovora sprejeli odločitve arbitraže. Naša borba je uspešno končana, za kar se moramo zahvaliti bratski pomoči Nemčije, Italije in Poljske. Madžarska domovina se je povečala in po 20 letih žalosti je to prvi veliki madžarski dan. Zahvaljujem se božji previdnosti!

Takoj potem, ko so bili objavljeni dunajski sklepi, so bile prirejene velike manifestacije pred nemškimi, italijanskimi in poljskimi poslaništvom ter pred predsedstvom vlade, ki so trajale pozno v noč. Glavna proslava madžarske zmage bo v nedeljo v Budimpešti.

ČSR je gospodarsko uničena

Ostale so ji samo pasivne pokrajine, a še te brez neposrednih komunikacijskih zvez

Praga, 3. nov. e. Belvederski arbitraži je zadala Češkoslovaški težak udarec. Ne samo, da bo morala odstopiti Lučeneč, Levice in Nove Zamke, temveč mora dati tudi Košice, najvažnejši gospodarski in nacionalni center Slovaške. Se težje je prizadela Podkarpatska Rusija, ki izgubi svoj kulturni center Užhorod in najvažnejše gospodarsko mesto Mukačevo. Edina železniška zveza, ki gre od Češke proti vzhodu, je pretrgana ne samo pri Košicah, temveč še na dveh drugih krajih, a ravno tako so pretrgane glavne ceste in telefonske zveze. Kar je ostalo Podkarpatske Rusije Češkoslovaški, je popolnoma nesposobna za življenje, saj so vse njene komunikacije usmerjene na jug proti Madžarski. Edina važnejša cesta, ki je ostala na ozemlju Podkarpatske Rusije, je okrajna cesta iz Velikega Dereznja proti zapadu, ki pa ne prenese večje obremenitve.

Nova Češkoslovaška prav gotovo ne bo v stanju, da ustvari prometne zveze v Podkarpatski Rusiji in to tem manj, ker bi to zahtevalo ogromne stroške, poleg tega je pa okrnjeni del Podkarpatske Rusije, ki je ostal Češkoslovaški, popolnoma gorato in pasivno ozemlje.

Madžarske maksimalne zahteve so se našle na odstop ozemlja v izmeri 14.106 km², na katerem živi 1.346.000 prebivalcev. Po belvederski arbitraži so Madžari dosegli skoraj 90% svojih zahtev, saj obsega ozemlje, ki ga mora odstopiti Češkoslovaška, okrog 12.000 km² z 1.000.000 prebivalcev. Med temi prebivalci je okrog 600.000 Madžarov, 350.000 Slovakov in Rusinov in okrog 50.000 Nemcev. Glede Košic, za katere se je vodila posebno huda borba, je ugotovljeno, da so leta 1930 šteje 42.245 Slovakov, 11.504 Madžarov in 3354 Nemcev. Skoraj enako razmerje je v Lučencu, kjer živi 8725 Slovakov in 4007 Madžarov. Glede Podkarpatske Rusije pa se ceni, da je število prebivalstva, ki bo pripadlo Madžarski, okrog 220.000 in sicer 70.000 Madžarov, 50.000 Slovakov in 80.000 Rusinov.

Strogo vzeto dunajska razsodba ni rešila manjšinskega problema. Dosedaj je bilo samo 6 odstotkov madžarskega naroda v položaju narodne manjšine na Češkoslovaškem, z dunajsko razsodbo pa se je pretvorilo 20 odstotkov Slovakov in Rusinov v narodno manjšino na Madžarskem. Na Madžarskem bo sedaj petkrat več nemadžarskih manjšin, kakor pa madžarske manjšine v ČSR.

V Parizu in Londonu so presenečeni

Dunajska razsodba presega tudi najsmelejša pričakovanja — ČSR je za zapadno demokracijo izgubljena

Pariz, 3. nov. br. Pariške kroge je dunajska razsodba silno iznenadila. Po prejšnjih napovedih iz Rima in Berlina so pričakovali, da bodo na Dunaju v večji meri upoštevali češkoslovaško stališče. To, kar je dobila Madžarska, presega vse pričakovanje.

Listi so zaradi tega skrajno rezervirani in očitajo vladi, da je napravila veliko pogreško, ko je prepustila razsodbo v tem sporu samo Nemčiji in Italiji.

London, 3. nov. br. Le trije londonski listi komentirajo dunajske sklepe. Madžarom naklonjeni »Daily Mail« čestita madžarski vladi k temu velikemu uspehu in piše, da je Madžarska s tem naposled vendarle razbila verige trianonske mirovne pogodbe, v katere je bila vkovana dolgih 20 let. Sedaj ji je odprta pot, po kateri bo mogla zopet združiti svoja očepjena pokrajine in obnoviti blesk krone sv. Štefana. Ostali listi v naslovih izražajo svoje začudenje nad nepričakovano dunajsko razsodbo, se pa izogibajo vsakega komentarja. V vladnih krogih so skrajno rezervirani, a ne prikrivajo, da take razsodbe niso pričakovali. Zavedajo se, da je s tem Češkoslovaška končno veljavno izročena na milost in nemilost Nemčiji in Italiji ter da ji ne preostane nič drugega, kakor da se nasloni na os Rim-Berlin.

Nemško mnenje

Essen, 3. nov. AA. DNB. O večerajšnjih sklepih dunajskega razsodišča piše »Essener National Zeitung« med drugim, da so dunajski sklepi končna potrditev narodnostnega urejanja v novi Evropi. Nemčija je bila na čelu tistih, ki so se borili za zmago tega načela. Zato je s tem večjim ugledom Nemčija mogla skupno z italijanskim prijateljstvom najti sporazum na Dunaju

in mu dati ves pomen. Dunajski sklepi so v bistvu izraz revolucionarne volje narodov. Temu izrazu so dunajski sklepi dali končno obliko in zato moramo računati, da bo ta ureditelj dolgotrajna. Brez pretirane optimizma lahko rečemo, da se z dunajskimi sklepi začneja dolga doba miru v znamenju prijateljstva med Nemčijo in Italijo in njunega prijateljstva z narodi Srednje Evrope in jugovzhoda.

Češkoslovaška

in os Rim — Berlin

Dunaj, 3. nov. AA. Stefan. Češkoslovaški minister za zunanje zadeve Chvalkovsky je dal izjavo direktorju »Giornale d'Italia« o novi češkoslovaški politiki. Kar se tiče notranje češkoslovaške politike, je Chvalkovsky izjavil, da se bodo v najkrajšem mogočem času vršile volitve novega predsednika republike in da se bodo takoj potem lotili notranje rekonstrukcije na temelju federacije med tremi avtonomnimi pokrajinami Češke, Slovaške in Karpatske Ukrajine. Odločno se bodo lotili izkoreninjenja komunizma in vsega onega, kar ga spremlja. Glede zunanje politike je Chvalkovsky izjavil, da bo nova Češkoslovaška odločno gravitirala na os Rim-Berlin, prizadevaj se si pri tem, da vpostavi z Italijo najtesnejše zveze prijateljstva in sodelovanja. Chvalkovsky je rekel: Moja težnja je, da sledim primeru Jugoslavije in da politične in gospodarske odnose med Italijo in Češkoslovaško postavim na isti nivo realnosti in pristranosti, na katerega so postavljeni tudi italijansko-jugoslovenski odnosi. Razume se, pravi Chvalkovsky dalje, da smo istotako sklenili vpostaviti zelo pristrane odnose z vsemi ostalimi sedmimi državami. Minister Ciano, čegar nasvetov nisem pozabil in ne morem pozabiti, mi je obljubil jamstva Italije, čim bodo narodnostni problemi Češkoslovaške končno razčiščeni. Jamstvo Italije z jamstvom Nemčije bo nudilo najvrstejšo oporo za zunanjo politiko Češkoslovaške in za novo globoko prijateljstvo med Italijo in mojo državo.

Novi načrti Chamberlaina

London, 3. novembra. (Havas). Diplomatski urednik »Star« piše, da namerava Chamberlain ponovno sestati s Hitlerjem. Angleški veleposlanik v Berlinu sir Neville Henderson je v Londonu pripravil že vse potrebno za ta sestanek. V Berlin bo ponesel s seboj potrebna navodila. Sestanek naj predstavlja nadaljevanje stikov, ki so se začeli v Monakovu, da si je bilo to prvotno predvideno šele za čas po božičnih praznikih. Ko bodo opravljene vse priprave, bo Chamberlain sam prevzel odgovornost za nova pogajanja s Hitlerjem. Ta sestanek bi bil uvod za sestanek štirih velesil, in sicer Anglije, Francije, Nemčije in Italije. Na tem sestanku bi naj bil sprejet mirovni načrt, ki naj bi zagotovil Evropi mir za štiri leta. Chamberlain je prepričan, da take pogodbe ne bi bilo mogoče takoj doseči in zato želi opraviti to delo postopno. Najprej se bo potrudil, da bi na to pristala Nemčija. Med velesilami naj bi se začetek sklenil dogovor, da ne bodo uporabljale strupenih plinov v primeru vojne ter da ne bodo bombardirale iz zraka civilnega prebivalstva v mestih. Obenem naj bi se omejilo tudi izdelovanje bombnikov.

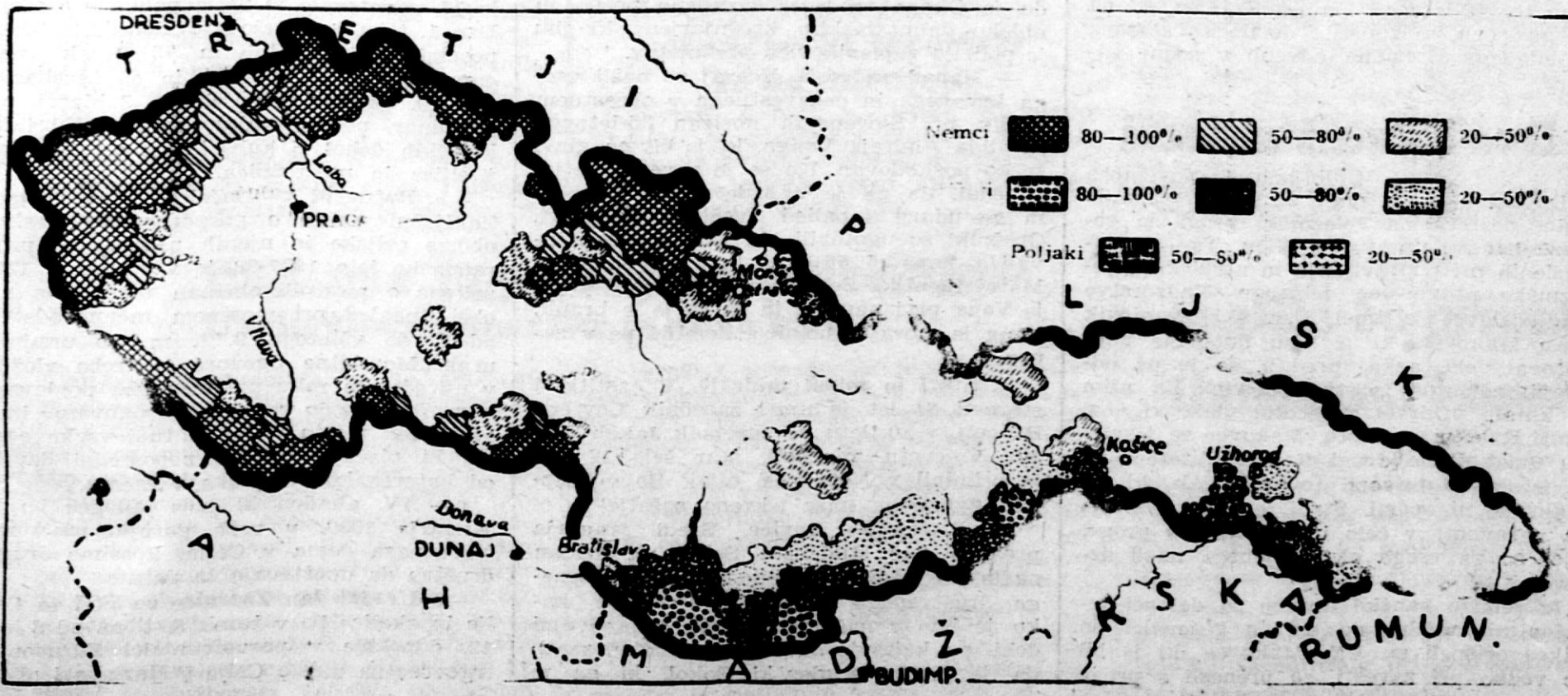
V angleških vodah potopljen parnik

London, 3. nov. e. Na zelo skrivnosten način je bil ob angleški obali v angleških teritorialnih vodah vodah obstrlejan in potopljen španski trgovski parnik »Cantabria«. Deset milj od angleške obale v provinci Norfolk pred mestom Cromer je prebivalstvo opazovalo, da je neznana vojna križarka začela obstrlejevati španski parnik, ga potopila, nato pa izginila. Na kraj dogodka je prva priplula angleška vojna ladja »Monkwood«, ki je obvestila po radiu ostale ladje in radijske postaje. Na kraj dogodka je prišlo več parnikov, ki so rešili posadko, med njimi tudi kapitana, njegovo ženo in otroka. Več mož posadke je neznana križarka vzela s seboj. Kakor zatrjuje kapitan, je bila to Francova križarka »Nadir«. Angleška admiraliteta je takoj uvedla vsestransko preiskavo. Dogodek je izževal v Angliji veliko razburjenje, zlasti zaradi tega, ker se je pripetil v angleških teritorialnih vodah.

7260 volišč

3. nov. Državni odbor je določil število volišč za vsa država. V vsaj državi bo 7260 volišč in so razdeljena takole: dravska banovina 637, dunavska 1330, savska 1263, primorska 486, vrbska 506, drinska 777, zetska 494, moravska 872, vardarska 755, a Zemun, Beograd in Pančevo 131 volišč. »Službene novine« objavljajo obenem tudi predsednike volišč.

Curth, 3. novembra. Beograd 10, Pariz 11.7275, London 20.5625, New York 440.625, Bruselj 74.525, Milan 25.175, Amsterdam 239.80, Berlin 176.40, Peking 15.12, Varšava 82.85, Bukarešta 3.25.

Pereče vprašanje Maribora

Maribor in obmejni kraji bi se morali tesneje strniti v delu za splošne koristi

Med najtežjimi vprašanji naše dobe je ono, kako priključiti okolico na mesto, kako preplesti našega človeka s Kozjaka, Pohorja, Slovenskih gor in Dravskega polja, pa tudi Prekmurja, da Maribor tudi nanju misli, da je v tem gospodarskem, nacionalnem, kulturnem in socialnem središču obmejnega ozemlja na široko odprto srce za našega kmeta, za našega pohorskega drvjarja, za našega slovenjega vinčarja in haloškega vinčarja, za našega kmetkega delavca in malega kmeta z Dravskega polja za našega prekmurskega sezonskega delavca. Priznajmo si odkrito, da je še danes globoka vrzel, ki loči Maribor od njegovega zaledja. Takšne vrzeli ne morejo blagodejno vplivati na nacionalno kulturne in samoohranbene naloge ob naši meji. Ob 20-letnici osvoboditve se torej z vse večjim poudarkom poraja vprašanje: kako naj okolico čim krepkeje priključimo na naš Maribor, da bo naš obmejni ljudstvo z vso toploto svojega dobrega srca vzljubilo naše obmejno razumstvo ter idealne, ki jih to razumstvo oznanja na braniku življenjskih interesov Jugoslavije.

Svoj čas je vznikla na mariborskih tleh misel, da se ustanovi posebno društvo »Mejace«, ki naj bi s stalnimi poseti našim najsevernejšim obmejnimi kraji in številnim socialno prosvetnim akcijami vzbudivilo med obmejnimi ljudstvom smisel za potrebe složenega sožitja, čut za lepoto naše pesmi in naše narodne govornice. »Mejace« v prvih letih svojega obstoja skušala dosežati vzvišene cilje, ki si jih je bila zastavila. Toda kmalu je to koristno delo zapadlo. Med našim obmejnimi ljudstvom in Mariborom je ostala precej globoka vrzel. V zadnjem času je tukajšnji Branibor pozvil misel prirejanja pesnikov nastopov ob naši meji, tako na primer pri Sv. Duhu na Ostrm vrhu, pri Sv. Križu, pri Mariji Snežni itd. Namen teh uspešnih nastopov je bil vzdržati v obmejnem ljudstvu smisel za našo pesem, nje blagovestnost in lepoto. Veliko delo je storila tudi Ciril-metodova družba s svojimi socialno človekoljubnimi vsakoletnimi akcijami pred božičnimi prazniki, ki je obdarila tisoče in tisoče siromašnih obmejnih slovenskih otrok.

To delo vztrajnega približevanja najbolj eksponiranih obmejnih krajev našemu Mariboru pa bi predstavljalo poseben trajni delovni program posebne ustanove, ki naj bi takšno akcijo vodila smotorno, sistematično, dosledno in z vso potrebno energijo. Naloga takšne ustanove bi bila predvsem prirejanje posebnih pohorskih, kozjaskih, slovenjgorijskih, haloških, prekmurskih, dravsko-poljskih tednov. Ti tedni naj bi sledili vsako leto v posebnem turnusu in bi se morebiti priključili Mariborskemu tednu. Smisel takšne iniciative bi bil v tem, da se obmejno ljudstvo razgiblje, da se predstavnikom posameznih socialnih plasti obmejnega prebivalstva nudi možnost uveljavljanja. Na teh tednih naj bi se prikazale vse značilnosti in posebnosti iz življenja, eksistenčne borbe, pa tudi trpljenja okoliškega prebivalstva. V tem pogledu je gotovo treba pozdraviti zamisel pohorskega dne, ki naj bi se bil vršil preteklo nedeljo. Žal pa je treba organizacijo takšnih prireditelj prepustiti sposobnim, večšim rokam, ki bodo znale zainteresirati za takšne prireditelje ves Maribor in vse njegovo zaledje. Naš Pohorje, Kozjake, Slovenjgorske in dr. predstave, da Maribor mnogo na nje misli. Prav tako pa je tudi res, da mnogi Mariborčani premalo poznajo dejanje in nehanje pohorskega oglašja in drvjarja, kozjaskega florarja in posest-

nika, haloškega in slovenjgorijskega vinčarja. Maribor naj bi ob takšnih tednih doživel vso lepoto in globino življenja, ki valovi ob njem in ki mu dovaja tok novega življenja.

Posebno poglavje naj bi zavzemala v takšnem širokopoteznem delovnem programu vsakoletni izlet naše srednješolske in akademске mladine v naše obmejne in najbolj eksponirane severne postojanke. Na letošnjem manifestantnem obnem zboru družbe Sv. Cirila in Metoda v Ptuj je silno razveseljevalo in ugodno vplivalo poročilo zastopnika naše nacionalne akademске mladine, ki je v svojem poročilu omenjal taborišča te mladine na kmeth in tudi v naših Slovenskih gorah. Te dni pa si je mariborska srednješolska mladina pod vodstvom ravnatelja klasične gimnazije M. Mastnaka ogledala novo šolo v obnem Gradšču, kjer je hvaležno in dobro obmejno ljudstvo s toplimi navdušenjem sprejelo naše dijaštvo. Takšni izleti naše mladine, ki ima čut za naše ljudstvo in njegove potrebe, naj bi se organizirali sistematično, smotno — vsako leto med šolskimi počitnicami. Ne bi smelo biti večje nasebine vzdol naše severne meje od Holmca pa do Gornje Radgone, kjer naj bi taborila naša srednješolska ter akademška mladina, ki naj s pridnim delom, dobrohotno pomočjo in vzorno skromnostjo prepriča naše obmejno ljudstvo o tem, da mladina čuti za obmejno ljudstvo, da ga ljubi in da mu hoče pomagati.

Sporedno pa naj bi se organizirala vsako leto med šolskimi počitnicami preskrba revnih otrok naših vinčarjev, oterjev, drvjarjev in oglašev pri posameznih mariborskih in okoliških družinah, ki so pripravljene za par tednov nuditi tej siromašni in razvedrila potrebni deci čim lepše, čim prijetnejše letovanje. Misli pa je treba pri tem tudi na revno deco malih kmetov iz Prekmurja, ki je tudi zelo izpostavljeno. Ta deca bi dobila nove vtise o ljudeh, ki so ji pomagali in ki ji hočejo le najboljše. Zorili bi v njej drugačni nazori o življenju, drugačni nazori glede odnosa mesta do vasi in vasi do mesta. Nacionalni čut bi se v mladih dušah in srcih razvijal do stopnje, na kateri se lahko oblikuje polna nacionalna zavest, zrelo gledanje na našo skupno usodo.

Končno pa bi bilo potrebno dvigniti tujski promet, ki prinaša precej koristi ne samo našim, temveč tudi našim tujcem. Prometne podjetnosti: imel bi lahko blagodejne posledice za naše delovne, malo-kmetke sloje ob meji. Dobro vemo, kaj podjetnost lahko napravi. Inozemski dvor-lastniki ob naši meji so si zgradili zadnja leta na najlepših krajih mčne postojanke, ki vabijo vsako leto v poletnih in jesenskih dneh številne goste od vseh psov. Do takšne podjetnosti se naš človek ob meji še ni povzpeli. Potrebne morale in predvsem materialne pomoči in podpore. Koliko prekrasnih razglednih točk je po naših valovih, prelepih obmejnih gorah. Koliko dobrega bi prišlo v domove naših malo-kmetkih gospodarjev in gospodinj. Pred tem pa so še drugi pogoj, mimo katerih ni mogoče. Naše ceste ob meji so v obnem stanju in jih je treba zboljšati, preurediti, cestno omrežje primerno dopolniti. Obnem je treba zboljšati tudi telefonske zveze, pospešiti je treba tempo elektrifikacije, vztrajno graditi temelje, na katere je potem lahko zaidati pomono stavbo našega tujeskega prometa, ki naj prinese našemu obmejnemu človeku primerno zadoščenje in odplačilo za gorje in trpljenje zadnjih let.

sadje, ki so ga zavrgli kot »premoč« in ga z malimi izjemami spravljajo v zaboje z do-brim, izbranim sadjem. Iz kmetovih ust prihaja kletev. Zalošten in razočaran odide.

Drugi primer: Sosed ima lepe kanadke, ki so letos prav redke. Proda jih meštarju brez določene cene, po dnevnici cen, kakršna je ob času prevzema. Meštar je videl sadje na drevju in ga hvali. Ob prevzemu je bila cena 2,50 din za kg. Prepeljejo sadje na kolodvor, ki ga kvalificirajo za marmeladno blago po 1,50. Obljubi mu, da ga brez škartiranja vsega prevzame. K vozu prihajajo drugi škarterji, ki najprej sadje hvalijo. Potem pa na migljaj izginejo, dočim jemlje drugi besedo nazaj. Vse skupaj komedija, točno dogovorjena in pretokano zrežirana igra. Tako izgubi sosed pri kilogramu kar dinar. Kdo ga dobi namestu njega — in še več...

Naj primera za enkrat zadoščata. Ob tem lahko marsikaj razberemo. Grenko razočaranje se polasa naših obmejnih kmetovalcev, ki iščejo izhoda iz teh razmer in ki upajo, da bi jih utegnili rešiti predvsem zadržištvu, od katerega si več obetajo.

Vprašanje novih avtobusnih prog

Maribor, 2. novembra
V zvezi z nabavo številnih novih avtobusov v zadnjem letu se govori mnogo o tem, da bi se sedanje avtobusno omrežje raztegnilo na nove proge, ki naj ustrezajo potrebam tudi drugih mestnih delov. Po Mariboru pravijo, da je mestno avtobusno podjetje aktivno. Če je temu tako, potem je tem bolj upravičeno stališče, ki pravi, da je treba pri organizaciji avtobusnega prometa misliti predvsem na dejanske potrebe prebivalstva in šele potem na komercialni stran, ki se obnese sama po sebi, čim se izkaže upravičeno iniciative. Ob uvedbi sedanjih avtobusnih prog je bilo v začetku gotovo precej izgube in malo frekvence. Maribor pa se je širil v smeri, ki jo je nazikal razvoj mestnega prometa. Frekvence se je iz leta v leto množila in s tem tudi rentabilnost. In vendar so vse te proge ostale skoro povsem nespremenjene. Gre za glavno transverzalo od vojašnice Kralja Petra pa do glavnega kolodvora, pa tudi za sporedne proge v Studence, na Pobrežje, Tezno, Selinco, Limbuš, Sv. Martin pri Vurbergu itd. Pred leti so napravili eksperiment z uvedbo nove proge Glavni trg — Gregorčičeva ulica — Korosčeva ulica do Kosiča — Vrtna ulica — Koroska cesta — Glavni trg. Proga se ni obnesla in jo se radi tega ukiniti. Morebiti pa bi se le udomačila, če bi bila vztrajnost nekoliko večja.

Ko razpravljajo sedaj v gotovih mariborskih krogih o tem, da bi kazalo sedanje avtobusno omrežje razširiti, je nedvomno umesten predlog, da se uvede nova krožna proga, ki naj zajame oni del mesta, ki je ostal doslej izven območja mestnega avtobusnega prometa. Ta proga naj bi šla z Glavnega trga po Tattenbachovi ulici — Ob brodu — Tistenjakova ulica — Meljska cesta — Aleksandrova — Kolodvorska ulica — Zrinjskega trg — Razlagova — Krekova — Trubarjeva — Gregorčičeva — Strossmayerjeva — Gosposvetska — (eventualno do nove vilske četrte) — Vrtna — Koroska — Glavni trg. Tako zamišljena krožna proga bi zajela velik obseg in bi se slej ko prej s potrebnimi naknadnimi ko- rekturami in prilagoditvami prav gotovo obnesla.

Z znamkami je hotel zaslužiti

Maribor, 3. novembra
Približno pred 10 dnevi je izšel v nekem listu mali oglas, s katerim je nekdo iskal 300 brezposelnih delavcev in delavk za stalno službo. Ponudbe je bilo treba nasloviti do 17. oktobra pod geslo »Rudnik« ter obnem priložiti znamko za 3 din. Oblasti so postale na to pozorne, za stvar so se pa zanimali zlasti prevajalski orožniki. Preiskava je dognala, da je oglas naročil neki France Kotnik iz Guštanja, ki je zahteval od uprave liste, naj mu pošljejo do 30. oktobra vse ponudbe pošto ležeče Guštanj-Ravne. Upravi lista je Kotnik sporočil, da naj se položi za plačilo oglasa pošlje na ime: Maks Britovšek, Guštanj-Ravne. Ker orožniki niso točno vedeli, kdo je prav za prav naročil oglas, so pazili na dotičnika, ki bo dvignil paket.

30. oktobra se je zgledil 29-letni krojaški pomočnik Alb Bredan, ki je vprašal, če je zanj prispela pošta. Uradnik mu je dejala, da ne, pač pa da je prišel zavitek iz Ljubljane na ime Franc Kotnik, da pa je treba plačati 22 din za povzetje. Bredan je uradnici izjavil, da naj da pošljiko njemu, češ, da je njegova. Toda uradnik mu ni hotela ustreči. Šele potem, ko je izjavil, da ga je Kotnik pooblastil, da lahko dvigne pošljiko in da mu je dal tudi denar, mu je izročila paket. Takrat pa so pristopili orožniki, ki so pošljiko pregledali. V paketu je bilo 211 ponudb brezposelnih delavcev in delavk, od katerih je 186 priložilo znamko za 3 din. Bredan je hotel zadržati paket in njegovo delo temveč si je to najbrž izmislil njegov vajenec 17-letni Maks Britovšek. Ko pa so tega zaslišali, je dejal, da o stvari nima pojma. V zvezi s tem so orožniki zaradi suma udeležbe aretirali še 52-letnega Albina Bredana ter 18-letnega Franca Kotnika, ki pa so ga pozneje izpustili, dočim so starega in mladega Bredana odvedli v sodne zapore.

Dve smrtni nesreči

Ljubljana, 3. novembra
Dopoludne malo pred 9. se je pripetila huda nesreča na železniški progi za remizo banške uprave na Viču. Tam je zaposlenih pri popravilju in utrjevanju železniške proge več delavcev. Nadzorstvo nad delavci je imel železniški zvonik Ivan Makovec, ki je tudi dopoldne nadzoroval delo, nekaj pred 9. se je pa odpravil po progi proti Brezovici. Za njim je kmalu pridrvel ekspresni vlak, ki vozi proti Raketu in Trstu. Makovec se je vleku umaknil na drugi tir, po katerem pa je istočasno prizvolil tovorni vlak, ki ga Makovec ni opazil. Stroj je zadel Makovca naravnost v čelo in ga odbil s proge, kjer so ga vsega okrvavljenega našli delavci.

Iz remize banške uprave so delavci telefonirali rešni posaji in reševalci so takoj prispeli na Vič. Makovca, ki je bil še vedno pri zavesti, so prenesli s proge

na reševalni avto in ga prepeljali v bolnico. Makovec ima prebito lobanjo in še več drugih poškodb.

V bolnici so se zdravniki takoj zavzeli za življenje nesrečnika, vendar je bila vsaka pomoč zaman in je Makovec že četrte ure po prevozu umrl. Kakor je dokazala takoj uvedena preiskava, Makovec ni opazil vlaka zaradi izredno goste meglice, ki je davi ležala nad Ljubljano in okolico.

Maribor, 3. novembra
Na cesti Sv. Trojica — Sv. Benedikt v Slovenskih gorah se je kmalu po 21 pripetila prometna nesreča, ki je zahtevala

Mariborske in okoliške novice

— Ljudska univerza v Mariboru. V petek 4. t. m. bo nadaljevanje cikla »Dvajsetletno življenje Jugoslavije« in sicer bo podal naša umetnostni zgodovinar univerz. profesor dr. France Stele iz Ljubljane interesanten pregled o razvoju slovenske umetnosti v zadnjih 20 letih. Predavanje bodo pojasnjevali lepe skulptorne slike. — V ponedeljek bo na predaval g. univerz. profesor dr. Karol Ozvald iz Ljubljane o temi »Dvajsetletni obračun našega pedagoškega dejanja in nehanja«.

— Bivši mornarji, stanujoči v Mariboru, imajo svoje posebno združenje bivših mornarjev, ki deluje precej agilno in živahno. Bivši mornarji hočejo tudi v svojem ožjem krogu skupno z družinami praznovati 20 letnico osvoboditve. V soboto 5. t. m. se zbere pri Novem svetu, kjer se bodo z zanimanjem spominjali dogodkov ob prevratu in poslušali poučno predavanje o uporu mornarice leta -918 v Boki Kotorski.

— Mariborski javnosti. Podprimo naše vrle Maistrove in posetimo njihov večer 5. t. m. v Narodnem domu. Maistrovi borci imajo tudi svoj poseben sklad v prid revnim, brezposelnim članom.

— Drobne novice. Iz teme so navajali na delavca Franca Moma na cesti v Slivnico in Hotinjo vasio še neizsledeni napadci. Potegnilo so ga s kolese. V naslednjem hipu je Moma obeljal na cesti z globoko rano na hrbtu. Ranjenega Moma so reševalci prepeljali v bolnico. Orožniki pozivajo za napadalci, ki so se po napadu razbežali. — Zaradi slabosti je padel na Aleksandrovi cesti tvorniški delavec Franc Senušnik. Zadolbil je težje poškodbe na glavi. Prepeljali so ga v bolnico. — Lepa neznanica se je pridružila na »avnenji« brusačev ženi Heleni Strajškovi iz Vetrinjske ulice ter ji obljubila, da ji bo preskrbel stanovališče. Ko je Strajškova izročila neznanici, ki jo sicer na videz pozna, »aro« v znesku 50 din, je neznanica pod neko pretvezo izginila in je ni bilo več na spregled. Strajškova jo je zaman čakala. Prepričala se je, da je nasleda prekanemu triku.

— Regulačijska dela v Grajski ulici so končana. Ko bo Grajska ulica dokončno urejena, bo spričo preurejenega muzeja in lepe nove palače kina Uniona med najpri- vlačnejšimi in najlepšimi v Mariboru.

— Leva noga in jezik. V št. lju je 32 letni hlapec Avgust Roj padel s hlava. Pri tem si je pregriznil kos jezika in zomil levo nogo. Prepeljali so ga v bolnico.

— Obsojena detomorilka. 22 letna služkinja Katarina Kokotova se je morala zagovarjati pred sodiščem. Bila je že v mladih letih čedne znanjosti. Nič čudnega, če so jo številni obsojevalci pridno zalozovali. Zgodilo se je, da je mlada Katarina povila 21. maja zdravega otroka. Pozneje je orožnikom pripovedovala, kako se je je ločeval obup, ko je prišel otrok na svet. Kam naj bi šla z otrokom, kako naj bi se z njim preživljala? V rejo ga ni mogla dati, ker ni toliko zaslužila, da bi lahko to storila. Skušajna jo je prišla, v glavo ji je šinila strahotna misel. Otroku je dala iz steklenice toliko kravjega mleka, da ni mogel niti požirati in da se je pri tem skoraj zadušil. Toda mlada nati je tiskala novorojenčku v usta še cunjjo. Nato mu je pokrila nos, da je dete umrlo. Kokotova je bila obsojena na 4 mesece zapora, pogojno za dobo 3 let.

— Noben nov primer silavke. Mariborsko mestno poglavstvo razglasa: Ker se v Mariboru od 15. oktobra dalje ni pojavil noben nov primer silavke in parkljevke, se ukine odredba z dne 17. oktobra in veljajo za naprej sledeče odredbe: 1. Seneni sešmi se dovolijo. 2. Živali v mestni klavnici se morajo takoj sproči poklati. Silinarjem je dostop v mestno klavnico prepovedan.

— Film o Jugoslaviji v Mariboru. Drevi ob 20. bo predvajala v dvorani Ljudske univerze Tiskopremna zveza »Putnike« prekrasen film o letopis Jugoslavije v naravnih barvah. Film je izdelal znani filmski strokovnjak dr. Kostić, ki ima v Ameriki veliko filmsko podjetje. Ob 18. bo predstava za dijaštvo mariborskih srednjih šol ob 20. pa za ostalo občinstvo. Vstopnine ni.

— Pojasnjeni vloni. Studenški orožniki so pojasnili vlon pri Josipini Kraserjevi, ki je imela nad 6.000 din škodo. V zvezi s tem je bil prijet znan Ivan Okorn in njegov prijatelj Jakob Eiser, ki je zaradi raznih tatvin že sedel v zaporih tukajšnjega okrožnega sodišča. Včeraj so studenški orožniki peljali Fiserja na kraj vloga in je priznal svojo soudeležbo. Obnem je bil tudi pojasnjen vlon pri Francu Klancniku v Radvanju, ki so mu viloniki napravili nad 5.000 din škodo. Orožniki so ugotovili, da je Okorn prodajal ukradenko perilo in obleko dalmatinskim krošnjarjem, ki jim je policija zaplenila več predmetov.

— Napad na cesti. Včeraj so našli vsega krvavega in nezvestnega v obnem parku pri Slovenskih gorah 35-letnega invalida Andreja Venga, ki je bil na glavi težko poškodovan. Ko se je zavedel, je izpovedal, da ga je napadel neznan mož in ga udaril s palico večkrat po glavi. Orožniki so ugotovili, da je enorokega invalida napadel 58-letni brezposelni rudar Matej Zemljčič. Zemljčič je zatrjeval, da ga je Veng prvi napadel in da se je le branil. Veng je moral v bolnico, Zemljčič pa v zapor.

— Stari in mladi umirajo. V častiljivi starosti 84 let je umrl zasebnik Lovrenc Boncelj, v 89. letu pa zasebnik Jakob Juršič. V četu mladosti, star šele 18 let, je primrnil v Novi vasi dijak Bojan Bezjak. Zaljubljen naš iskreno sožalje!

— Studenške novice. Sredi januarja praznuje naš studenški Sokol na svečan način 20 letnico plodnosnega in vzornega društvenega delovanja. Kdor ve, kako je bilo v naših Studencih v predvojni dobi, pa kako je danes, ta mora priznati, da je izvršil studenški Sokol, ki ga je

življenje mladega posestnika. Po cesti se je takrat peljal 33-letni posestnik Jakob Milinarič, stanujoč na Lohkem vrhu pri Sv. Jakobu v Slovenskih gorah.

Ko se je vračal domov je opazil, da se mu blizu tovrni avtomobil. Skočil je z voza, pa je prišel pod kolesa, obenem ga je pa karoserija tako močno udarila po glavi, da je nezvesten obežal.

Prenesli so ga v bližnjo hišo, kjer je pa uro pozneje umrl. Mariborski reševalci, ki so bili poklicani na pomoč, so ga našli že umirajočega. Pokojni Milinarič je bil dober gospodar in vzoren delavec.

— Ob tedenski zaslužek. Zidar Andrej Lukovnjak je na poti od Smetanove ulice do Vetrinjske ulice izgubil ves tedenski zaslužek 400 din. Obvestil je policijo, ki skuša dognati, če ni postal morebiti ubogi delavec žrtve drznega žeparja.

— Ptujski dogodki. Ki so se pripetili v noč na 20. aprila so bili večer dopolne dne predmet kazenske razprave pred sodnikom poimencem dr. Turatom pred mariborskim okrožnim sodiščem. Na zatožni klopi je sedelo 7 obtožencev, večinoma mladoletnikov, ki jih je državni tožilec obtožil po členi 5 in 19 zakona o zaščiti države. Glavni obtoženeec 32 letni skladščnik Ernest Verzel je bil obsojen na 3 mesece in 10 dni zapora nepogojno, ostali obtoženci pa na pogojno kazeno do 3 mesecev. Obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Košenina, obtožbeno pa sta branila odvetnika dr. Brandstätter in dr. Bučar. Razprava je bila tajna.

— Sokol Maribor I priredi 12. t. m. martinovanje v svojih prostorih. Svira godba »Drava«. Vstopnina samo pet dinarjev. Uprava.

— Standekerjeva novost »Prevara« — kmečka drama v treh dejanjih — se v Malčevi režiji po scenskem načrtu ing. Franze že prdno pripravlja za krstno predstavo, ki bo predvidoma že prihodnji teden.

— Sokol Maribor I priredi 12. t. m. martinovanje v svojih prostorih. Svira godba »Drava«. Vstopnina samo pet dinarjev. Uprava.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 3. novembra, ob 20. uri: »Boccaccio«. Red A.
Petek, 4. novembra: zaprt.
Sobota, 5. novembra, ob 20. uri: Pokojnik. Red B.

— Standekerjeva novost »Prevara« — kmečka drama v treh dejanjih — se v Malčevi režiji po scenskem načrtu ing. Franze že prdno pripravlja za krstno predstavo, ki bo predvidoma že prihodnji teden.

Mariborska beleznica

DEZURNI LEKARNI: Remsova na vogalu Aleksandrova in Meljske ceste, Milnarikova na Glavnem trgu.

DRUŠTVENO ŽIVLJENJE: Popoldne v Delavski zbornici sestanek železniških upokojencev. — V Ljudski univerzi predavanje o letopis Jugoslavije. — V studenški Ljudski univerzi Cankarjev večer s predavanjem prof. Rudolfa.

Iz Celja

— c Prometna nesreča je zopet zahtevala smrtno žrtve. Dne 23. oktobra je prišlo na ovinku pri papirnici v Taboru pri Višnji vasi do karambola dveh kolesarjev, ki je imel usodne posledice. Na ovinku sta trčila s kolesom drug v drugega 23 letni sin posestnika Mihal Majcen iz Zlatec pri Novi cerkvi in trgovec Ban iz Voljke. Dočim je dobil Ban lažje poškodbe, je Majcen pri karambolu počila lobanja, poleg tega pa je dobil tudi težak prefrs možganov. Majcen so imeli do 29. oktobra v domači oskrbi. Ker se je pa njegovo stanje močno poslabšalo, so ga prepeljali v celjsko bolnico. Zdravniki mu niso mogli več pomagati in v ponedeljek popoldne je podlegel poškodbam.

— c V celjski bolnici so umrli: v ponedeljek 33 letna rudarjeva žena Marija Jankovičeva od Sv. Pongraca pri Grižah, v torek 68 letni višji poštni kontrolor v poklopi Jož Bozja iz Celja, v sredo pa 69 letni upokojeni ravnatelj zemljiške knjige A. Anton Grafenauer iz Laškega, odločno naroden in splošno priljubljen mož. Pokojnikom bodi ohranjen blag spomin, svojem naše iskreno sožalje!

— c Starešinska organizacija »Sloga« v Celju bo razdelila revnim celjskim akademikom in srednješolcem študijske podpore za šolsko leto 1938-39. Prošnje z navedbo razmer je treba vložiti do 20. t. m. na naslov: Miran Pirih, stud. jur., Celje, Cesta na grad.

— c Razmere na delovnem trgu so se v zadnjem času zopet poslabšale. Tekstina tovarna Bergmann in drug v Celju je odpustila okrog 50 delavcev, ker ne more dobiti sirovin iz Češkoslovaške. Pri celjski borzi del se je od 21. do 31. oktobra na novo prijavilo 69 brezposelnih, delo je bilo potujoče za 20 oseb, posredovanj je bilo 17, odpotovalo je 21, odpadlo je 6 oseb. Dne 1. t. m. je ostalo v evidenci 244 brezposelnih (171 moških in 73 žensk) nasproti 219 (153 moških in 66 žensk) dne 20. oktobra. Delo dobijo 3 hlapci, po 1 mlinar, pek in sodar, po 7 služkinj in kmečkih dekel, 6 kuharic ter po 1 vzgojiteljica in postrežnica.

— c Računski zaključki mestne občine. Zaključni račun o gospodarskem mestne občine celjske in njenih podjetij za proračunsko leto 1937-38 je v smislu § 122. zakona o mestnih občinah razpoučen na obči vpogled pri mestnem razpoučstvu od 2. do všteteja 9. t. m. ob uradnih urah. Morebitne ugovore je treba vložiti v navedenem roku pri mestnem poglavstvu. Pravico do vpogleda in ugovorov ima vsak član mesta Celja in tudi vsaka oseba, ki plačuje državni neposredni davek od kateregakoli dohodka v mestu.

— c IV. akademski ples »Sloga« bo 7. januarja 1939. v vseh gornjih prostorih Narodnega doma v Celju. Prosimo druga društva da upoštevajo ta datum.

— c Uradni dan Zbornice za TOI za Celje in okolico bo v torek 8. t. m. od 8. do 12. dopoldne v posvetovalnici Zdrženja (trgovce za mesto Celje v Razlagovi ulici.

Maistrovi borci ne pozabijo svojih tovarišev

Pred spomenikom padlih borcev v vojašnici 45. pešpolka in na grobu generala Maistra

Maribor, 2. novembra
Skoraj neopaženo so bile v velikem navdušenju in manifestacijah pred 20 leti prve žrtve naše svobode, ki so začrtavale s krvjo prve obrise naše skupne domovine. Slovenska zemlja štajerske in Koroske je sprejela svoje junake, ki so sledili ukazom domovine. Pokopališča na Koroskem, v Gornji Radgoni in druga v raznih krajih naše domovine, kamor so prepeljali junake prvih prevarnih dni, bodo ostala večni opominjaljenci naši mladini, ker so te žrtve za lastno krivjo zapisale prve liste knjigi naše skupne zgodovine. Najzgovornejša priča žrtve naše svobode pa je spomenik z vklesanimi imeni padlih borcev za našo skupno domovino v vojašnici 45. pešpolka na Tržaški cesti.

Leto za letom pa se tudi mnoge grobovi onih borcev, ki jim je usoda naklonila uživati priporjeno svobodo in dobroblatne hiše. Tudi ti so naši nepozabni tovariši. Tem našim pokojnim sobojnikom, ki počivajo v grobovih mariborskih pokopališč, je Zveza Maistrovih borcev s svojim činom dokazala, da bodo ostali nepozabni v srcih tovarišev.

Po spominiskem govoru dobrovoljca šol. upravitelja g. Grčarja in odpetju zala-

stink pred kapelico na mestnem pokopališču so odšli Maistrovi na grob svojega narodnega junaka in osvoboditelja Maribora generala Maistra in v počobnem počaščenju po govoru predsednika ZMB g. Dolarja položili na njegov grob venec in prižgali svečke. V molku, kakor bi slišali vklesane verze iz groba... Franjo Majgaj, kaj bi slišal iz tvojega groba v domači zemlji v št. Jurju pri Celju? ... Tovarši Laurič, Jesenko, Simonič, Kumer, Kunst, Gračner in Potrč, tudi vas nismo in ne bomo pozabili. Ob vaših grobovih smo vam hvaležni za vaše delo. Ovevale bode cvetke, ki jih požagamo na vaš grob. Ugasnile bodo lučke, ne bo pa ugasnila ljubezen in tovarštvo.

Pred spomenikom v vojašnici 45. pešpolka na Tržaški cesti je sprejel deputacije ZMB službujoči častnik. S spomin prvini žrtvam, katerih imena so — od častnika do redova — vklesana v spomenik v spomin in slavo polka, kateremu so zgradili Maistrovi zanesljiv temelj, je spregovoril predsednik ZMB g. dr. Dolar in položil v počaščenje spomina junakov lep venec.

Slava žrtvam za našo svobodo! Ne pozabimo, da so žrtve opomin živčim. Poslušajmo narečja mrtvih tovarišev. — L.

Grdo izkoriščanje našega kmeta

Prekupčevalci znajo kmeta ob prodaji sadja temeljito opehariti

Maribor, 3. novembra
Bore malo je danes prilik, ki prinesejo našemu kmetovalcu dohodek v razmeroma tako ugodnih okoliščinah, kakor je oziroma kakor naj bi bilo vnovčevanje sadja. Toda žal je kmet-sadjar pri prodaji sadja le spraviljač, morebiti še voznik. Meštar je prav za prav prodajalec kmetovalčevega pridełka. Ob sadni trgovini na kmeth pa se pogostokrat dogajajo čudne stvari. V podkrepitev nekaj značilnih dogodkov in primerov:

Daleč od južne železnice bivajoči kmetovalci prodajo sadje po dogovorjeni ceni. Proda ga — meštarju. Meštar mu da »aro« s pogodbenim listom. V smislu tega pogodbenega lista prevzema sadje na določenem kraju in določenega dne meštar sam. Sadjar-kmetovalec potrga točno po meštarjevih navodilih najlepše sadje in ga pripelje na dogovorjeno zbirališče. Tam pa zamaš išče tistega meštarja, s katerim se je dogovoril radi sadja, ki ga sedaj prevzamejo drugi ljudje. Videti jim je, da so precej nevljudni. To so takozvani »škarterji«. In glej, prične se novo trgovanje.

»Kaj, dva dinarja hočete za ta klumpi« se oglasi takšen škarter. »Da za 2 d n sva se pogodila z X. On je sadje pregledal in se z njim zadovoljil«, odvrne kmet. Tedaj se znova oglasi škarter, ki prav: »Pa kaj me to briga. Če vam je prav, vam dam brez hudega škartiranja 1,25 din za kg. Če hočete, pa lahko odpeljete svoje sadje domov«. Ubogi kmet zama